

Programmaplan NP RES 2.0

2022-2025

Nationaal Programma
RES Regionale
Energie
Strategie

Inhoudsopgave

1.	<i>Inleiding</i>	3
1.1	Aanleiding Regionale Energiestrategieën	3
1.2	Doel Nationaal Programma Regionale Energiestrategie	3
1.3	De volgende fase NP RES	4
1.4	Leeswijzer.....	4
2.	<i>NP RES richting RES 2.0 en verder</i>	6
2.1	Terugkijken op de eerste fase van het NP RES	6
2.2	Kernkrachten NP RES	6
2.3	Volgende fase van het NP RES	7
3.	<i>De opgave voor 2030</i>	8
3.1	Wat zijn de belangrijkste uitdagingen en ontwikkelingen voor de regio's	8
3.2	Wat vraagt dit qua werkwijze van het NP RES?.....	10
4.	<i>Organisatie</i>	12
4.1	Doelen	12
4.2	Randvoorwaarden.....	12
4.3	Rollen	12
5.	<i>Governance NP RES</i>	17
6.	<i>Het netwerk waarbinnen wordt gewerkt</i>	18
6.1	Overlegstructuren binnen het RES-netwerk.....	18
6.2	RES in governance Klimaatakkoord	19
7.	<i>Financiën en Programmabeheersing</i>	20
7.1	Financiën	20
7.2	Programmabeheersing	20

1. Inleiding

1.1 Aanleiding Regionale Energiestrategieën

In 2019 is als uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015) het Nederlandse Klimaatakkoord gesloten. In dit Nederlandse akkoord is onder andere vastgesteld dat de CO₂-reductie in Nederland in 2030 minimaal 49% moet zijn ten opzichte van 1990. Om dit te realiseren moet tenminste 70 TWh aan duurzame energie worden opgewekt; 45 TWh op zee en 35 TWh op land. Om de energieopwekking op land te bewerkstelligen, zijn 30 Regionale Energiestrategie-regio's (RES) in het leven geroepen. De regio wordt gezien als hét schaalniveau om invulling te geven aan deze opgaven. De regionale schaal is groot genoeg voor serieuze investeringen, en overzichtelijk genoeg om de juiste regionale en lokale kennis te verzamelen en als herkenbare eenheid verantwoordelijk te zijn voor de energieopgave. De regionale aanpak werpt tot nu toe haar vruchten af. De RES'en leiden tot meer samenwerking en zorgen voor flinke stappen vooruit in het uitwerken van de gezamenlijke ambities. En deze gezamenlijke ambities zijn hoog: het doel van 35 TWh in 2030 valt binnen de door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) benoemde bandbreedte en lijkt dus binnen bereik. Voltooid is de RES-opgave nog lang niet, maar een eerste goede stap is gezet.

Binnen de RES-regio's is de afgelopen maanden ook een uitgebreid interbestuurlijk proces op gang gebracht. De samenwerking tussen gemeenten, provincie en de waterschappen is intensief en constructief. Deze partijen betrekken Rijk en netbeheerders bij de samenwerking. Ook spelen inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen een belangrijke rol in het invullen van de RES'en. De kern van de RES is dat het een 'bottom-up proces' is waarbij overheden in gelijkwaardigheid samenwerken aan de RES.

1.2 Doel Nationaal Programma Regionale Energiestrategie

Het Nationaal Programma RES (NP RES) ondersteunt de 30 RES-regio's bij het maken van hun RES. Het NP RES en de regio's zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zonder regio's geen NP RES. En zonder NP RES geen goede ondersteuning voor de opgave door de regio's. Het NP RES is daarnaast het schakelpunt tussen de nationale opgaven, vastgelegd in het Klimaatakkoord, en de regionale/ lokale uitvoeringspraktijk (zie afspraken over NP RES in het kader). Het programma verbindt partijen, agendeert knelpunten en brengt deze verder richting oplossingen en signaleert koppelkansen. Het verbetert de samenwerking tussen regio's en laat hen over de grenzen van hun eigen regio kijken. Inmiddels is het NP RES bijna drie jaar aan de slag en heeft het een positie verworven, niet alleen in de richting van de regio's en haar opdrachtgevers, maar ook in het brede speelveld van de energietransitie. Het NP RES heeft vele partijen aan zich weten te binden. Er is inmiddels een echte RES-community ontstaan van regio's, departementen, uitvoeringstafels, maatschappelijke organisaties, brancheorganisaties, kennisinstellingen, etc. Het is een netwerk van partners die vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid een bijdrage willen leveren aan de regionale opgaven rond duurzame opwek op land en warmte.

Het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UvW), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) namens het rijk zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het opzetten, inrichten en uitvoeren van het Nationaal Programma RES. De netbeheerders zijn nauw betrokken bij de besluitvorming in NP RES verband. In het Klimaatakkoord is verder afgesproken dat de 30 RES-regio's na de RES 1.0, elke twee jaar een nieuwe RES opleveren. Belangrijke mijlpaal in dit verband is dat voor 1 januari 2025 alle voor de 35 TWh te realiseren projecten planologisch zijn vergund.

Uit Klimaatakkoord 28 juni 2019:

“Dit programma faciliteert de regio’s en heeft tot doel de regionale uitvoeringskracht te vergroten. Het heeft een signalerende functie en biedt een cross-sectorale regionale samenwerkingsstructuur om landsdekkend doelen van het Klimaatakkoord te kunnen halen. In eerste aanleg is het programma gericht op de uitvoeringsoverleggen Elektriciteit en Gebouwde omgeving. Afstemming tussen overheden over de RES-doelen vindt plaats in het Bestuurlijk Overleg. Het Nationaal Programma RES zorgt voor vertegenwoordiging in de uitvoeringsoverleggen van in ieder geval Gebouwde Omgeving en Elektriciteit. Zodoende verzorgt het programma een brugfunctie vanuit de strategische hoofdlijnen van het nationale Klimaatakkoord naar de regionale en lokale uitvoeringswerkelijkheid. Het Nationaal Programma RES faciliteert, monitort (i.s.m. het Planbureau voor de Leefomgeving), ontwikkelt kennis en schept duidelijkheid aan de regio’s, maar is niet verantwoordelijk voor de inhoud en opstellen van de Regionale Energie Strategieën. Dit is aan de regio’s zelf.”

1.3 De volgende fase NP RES

Binnen de RES is een intensief proces op gang gebracht. De RES 1.0 is een belangrijke stap, maar we zijn er nog niet. Nu de RES’en 1.0 zijn vastgesteld door Raden, Staten en Algemeen Besturen van de Waterschappen ligt er een opdracht om deze ook gerealiseerd te krijgen. Dat vraagt intensieve samenwerking tussen RES-regio’s, tussen organisaties in de RES-regio’s en tussen disciplines binnen gemeenten, provincies, waterschappen, rijk en netbeheerders.

De komende fase brengt gegarandeerd nieuwe uitdagingen met zich mee, voor de RES’en, voor de opdrachtgevers van het NP RES, voor de betrokkenen in het netwerk van de RES én ook voor het NP RES zelf. De structuren die nu zijn opgezet en de kennis en ervaring die nu is opgebouwd kan daarbij het gesprek en het vinden van oplossingen faciliteren. Deze kennis en relatie-infrastructuur kan en mag niet verloren gaan, willen we het doel van 2030 realiseren.

Ook in de periode naar de RES 2.0 en verder ligt er daarom een belangrijke taak voor het NP RES om met haar verbindende kracht en neutrale positie in het netwerk het proces rondom de RES optimaal gaande te houden. In dit programmaplan tekent het NP RES de lijnen uit van het programma voor de periode 1 januari 2022 tot 1 januari 2026. We geven weer waar het NP RES zich op zal focussen en welke middelen het programma daarvoor nodig heeft.

In het Klimaatakkoord zijn geen afspraken vastgelegd over de ondersteuning van de 30 RES’en in de fase na 2022. In 2020 bleek dat alle partners zeer tevreden zijn met de RES als samenwerking. Ook werd de meerwaarde van de RES en het NP RES unaniem onderstreept. De opdrachtgevers hebben daarom een sterk gezamenlijk bestuurlijk *commitment* uitgesproken om de ondersteuning voor de RES en het NP RES te continueren.

1.4 Leeswijzer

Na deze inleiding kijkt hoofdstuk 2 terug op de afgelopen fase. Het beschrijft de oorspronkelijke doelen en beschouwt kort de vele producten en diensten die in de afgelopen jaren zijn geleverd. Dit doen wij mede op basis van gesprekken met het netwerk. Uit de gesprekken kwam naar voren wat men belangrijk vond aan NP RES en ook waarin NP RES nog meer zou kunnen betekenen. Hieruit zijn 5 kernkrachten gedestilleerd die in 2.2 beschreven staan. In 2.3 zijn de in de vorige fase gestelde doelen aangescherpt, uit elkaar gehaald en aangevuld tot zes doelen voor de volgende fase. Het hoofdstuk eindigt met een tijdlijn die globaal weergeeft welke belangrijke zaken zich rond de RES afspelen de komende jaren.

Hoofdstuk 3 kijkt vooruit. Welke uitdagingen en ontwikkelingen zien we voor regio's en het NP RES (3.1), en wat vragen deze uitdagingen en ontwikkelingen van de werkwijze van het programma van binnen en naar buiten toe (3.2)?

Hoofdstuk 4 beschrijft de organisatie van NP RES zelf. Het start met een korte herhaling van de doelen (4.1) om vervolgens de randvoorwaarden (4.2) en de structuur van de organisatie en onderlinge verbanden in de nieuwe fase te presenteren (4.3). Het hoofdstuk eindigt met een overzicht van alle rollen die het NP RES nu nodig heeft om zijn doelen te bereiken. De vorige fase heeft het programma wel geleerd dat het moeilijk vooruitkijken is in een transitie. Daarom is het goed in een plan dat vier jaar vooruitkijkt om flexibel te blijven en open te staan om in de tussentijd rollen en functies aan te passen als de situatie daarom vraagt. Dit zal natuurlijk na bespreking met en na besluitvorming van de opdrachtgevers in het OGB pas plaatsvinden. Hoofdstuk 5 gaat in op de governance van het NP RES zoals die gedeeltelijk aan de start van de vorige fase is bedacht en hoe die de laatste jaren is gegroeid. De structuur rond het klimaatakkoord (5.2) is onderdeel hiervan maar de verwachting is dat deze structuur in 2022 zal wijzigen. Mocht dat gebeuren dat is het zaak dat het NP RES zorgt dat het formeel of informeel goed aangehaakt blijft op de ontwikkelingen in dit bredere netwerk.

Hoofdstuk 6 schetst het bredere netwerk van NP RES en de verschillende manier waarop NP RES in gesprek gaat met landelijke en regionale stakeholders.

Dit programmaplan eindigt met hoofdstuk 7 waarin de financiën en programmabeheersing worden gepresenteerd.

2. NP RES richting RES 2.0 en verder

2.1 Terugkijken op de eerste fase van het NP RES

Het NP RES richtte zich de afgelopen jaren op drie doelen:

- Het ondersteunen van regio's bij de totstandkoming van een gedragen RES en de realisatie daarvan.
- Het zorgen voor duidelijke kaders, zodat alle RES'en vergelijkbare en optelbare doelen hebben en de uitkomsten gemonitord kunnen worden.
- Het benutten van kansen uit parallelle trajecten en het wegnemen van belemmeringen bij de totstandkoming van de RES'en.

NP RES heeft alle drie de doelen de afgelopen jaren opgepakt. Het ondersteunen van de regio's kwam tot uiting in tal van leer- en kennisbijeenkomsten (CoP, RES-beraad, Peer to Peer, RES-dag) en tientallen kennisproducten (energieparticipatie.nl, informatiebladen, factsheets, online magazine 'Onze toekomst', animaties, praktijkvoorbeelden) zijn ontwikkeld; vaak samen met de regio's. De Handreiking RES 1.0, de update handreiking 1.1 en de informatiebladen vormden de basis voor de tussentijdse kwalitatieve monitor van PBL en de monitor op de concept-RES'en en RES'en 1.0. De bestuurlijke reflectie- en adviesgesprekken gaven duiding aan de voortgang van de RES'en. In een proces van inventariseren van knelpunten en belemmeringen, zijn de top vier knelpunten opgepakt in vier onafhankelijke werkgroepen. Maar er is meer gebeurd m.b.t. het benutten van kansen en wegnemen van belemmeringen. Bijvoorbeeld: het opzetten van pilots voor het Omgevingswet-instrument Programma, de afstemming rondom netinfrastructuur vanuit de RES'en met het Programma Infrastructuur Duurzame Industrie PIDI, de Taskforce Infrastructuur klimaatakkoord Industrie (TIKI), Programma Energie Hoofdstructuur (PEH) en het afstemmen rondom warmte met het Expertise Centrum Warmte (ECW), het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) en het Kennis- en Leerprogramma (KLP) of met de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) rondom mobiliteit. Deze afstemming zal de komende tijd alleen maar intensiveren en relevanter worden.

In deze eerste fase is naast het nastreven van deze doelen ook veel aandacht gegaan naar het opzetten van een intensieve (bestuurlijke) samenwerking binnen het RES-netwerk. De lijntjes met actoren zijn kort en de afstemming onderling is groot.

2.2 Kernkrachten NP RES

Het NP RES wordt gewaardeerd in het netwerk, zo blijkt uit gesprekken die zijn gevoerd en een enquête die is uitgezet onder betrokkenen in het najaar van 2020. Onze kwaliteiten zijn op te delen in vijf kernkrachten die worden onderschreven in de interviews door betrokken actoren. Deze actoren zijn daarnaast (over het algemeen) enthousiast over de rol, werkwijze, producten en opbrengsten van het NP RES. De vier kernkrachten van het NP RES zijn:

1. 'Verbinden'. Dit is een van de belangrijkste elementen van het programma. Het NP RES wordt omschreven als de lijm en de smeerolie van het netwerk, die zorgt voor de samenhang. Het NP RES zorgt ervoor dat het netwerk niet uit elkaar valt. Specifiek zorgt het NP RES voor verbinding tussen de RES-regio's, tussen de bestuurslagen en ook voor verbinding in het hele RES-netwerk.
2. 'Neutraal'. Het is van grote meerwaarde dat het NP RES 'van niemand' is. Het programma is onafhankelijk en werkt voor de opgave en daarmee voor de regio's en de verschillende opdrachtgevers gezamenlijk. Daarmee is het NP RES ook een partij die als verbinder kan optreden.
3. 'Faciliteren'. Het NP RES functioneert vanuit een faciliterende rol en wil niet haar eigen stempel op het werk drukken. Het programma is niet *de baas*, maar dient en zet stakeholders in hun kracht. Het NP RES luistert en denkt mee. Om vervolgens samen met regio's en andere belanghebbende partijen producten te creëren ter ondersteuning van het werk in de regio's.

4. 'Kennis verstrekken'. Het NP RES heeft veel materiaal verstrekt, doeltreffend knelpunten gesignaleerd en perspectieven ontwikkeld samen met regio's, koepels, departementen en maatschappelijke partners om ze op te lossen.
5. Een vijfde kracht van het programma is agenderen en co-creëren. De uitdagingen binnen de RES worden breder, terwijl het NP RES klein blijft. Dit vraagt om nog intensiever samen werken van het NP RES: met haar opdrachtgevende partijen en andere partners landelijk en in het samenspel tussen de regio's.

2.3 Volgende fase van het NP RES

In de komende fase blijven de uitdagingen binnen de RES allesbepalend voor het werk van het NP RES. Daarnaast is het aan het NP RES om koers en richting te bieden aan de regio's als het gaat om de volgende fasen op weg naar 2030. Om de regio's optimaal bij te kunnen staan, moet gedurende het proces worden geleerd, informatie worden verstrekt en worden bijgestuurd. Dit vraagt een adaptieve en flexibele werkwijze: het programma moet zich blijven aanpassen wanneer zich nieuwe uitdagingen voordoen. Deze lenigheid is vooral mogelijk wanneer het programma wendbaar blijft.

Het NP RES stelt zichzelf voor de komende periode zes doelen:

- Het ondersteunen van de RES-regio's geïnitieerd door de decentrale overheden en hun koepels, en het Rijk bij de totstandkoming van gedragen RES'en en de realisatie daarvan.
- Het zorgen voor een heldere visie en duidelijke kaders m.b.t. de RES, zodat ambities van de 30 RES'en vergeleken, opgeteld en gemonitord kunnen worden in het proces naar 2030.
- Het benutten van veel voorkomende kansen en het wegnemen van belemmeringen binnen het RES-proces.
- Het verbinden van het RES-proces met gerelateerde en relevante opgaves op landelijk niveau, zodat de RES in haar context ontwikkeld wordt. Het gaat hierbij om het combineren van opgaven in de leefomgeving, zowel regionaal als landelijk.
- Het koppelen van het RES-proces aan relevante inzichten uit de wetenschap en praktijk, waardoor proactief geleerd en adaptief gewerkt kan worden.
- Het faciliteren en bevorderen van een structurele samenwerking binnen het RES-netwerk. Zowel interbestuurlijk als met netbeheerders en maatschappelijke partners. Zo blijft dit netwerk bestaan en wordt het versterkt, waardoor de RES-community, zoals die nu is opgebouwd groeit.

3. De opgave voor 2030

Nu de RES'en 1.0 zijn ingeleverd, is de opgave binnen de RES niet klaar. De volgende fase kent nieuwe ontwikkelingen binnen de regio en binnen het brede RES-speelveld en dit zorgt voor een iets veranderende ondersteuningsbehoefte van het NP RES. Met de nieuw gestelde doelen (zie 2.3), denkt het NP RES in te kunnen spelen op de veranderingen. In dit hoofdstuk wordt nader uitgewerkt wat de ontwikkelingen betekenen voor de RES-regio's en het NP RES.

3.1 Wat zijn de belangrijkste uitdagingen en ontwikkelingen voor de regio's

De RES-regio's zijn na vaststelling van de RES 1.0 in juli 2021 in een andere fase gekomen. De regio's gaan werken aan de uitvoering van de RES 1.0, en parallel ook aan de ontwikkeling van de RES 2.0. Voor de komende fase voorzien wij een aantal verschuivingen in de focus van de RES'en:

Meer uitvoering vraagt om andere kennis en vaardigheden.

Ondersteuning bij de beleidsmatige ontwikkelingskant van de RES'en blijft onverminderd relevant. De energieopgave is één van de grote opgaven in de fysieke leefomgeving, naast bijvoorbeeld de woningbouwopgave, landbouwopgave, stikstofcrisis en de ontwikkeling van economische functies. Dit kan soms samengaan en soms moet er ook gekozen worden. Tegelijkertijd komt de realisatie van de RES 1.0 prominenter in beeld: zoekgebieden worden concreter, en (zoek)locaties veranderen in concrete projecten. Om in 2025 vergunningen te kunnen verlenen en in 2030 de realisatie voor elkaar te hebben, wordt er de komende jaren steeds meer aan de uitvoering gewerkt. De uitvoeringsfase brengt naar verwachting nieuwe uitdagingen met zich mee. Hoe meer richting uitvoering, hoe concreter projecten worden. Plannen worden zichtbaarder. Doordat regio's zich zowel met beleid maken als beleid uitvoeren moeten bezighouden, wordt het voor de regio's complexer om expertise voor beide in huis te hebben. De behoefte aan ondersteuning van het NP RES aan de regio's moet daarop meebewegen.

Vraagstukken zullen op meer schaalniveaus tegelijkertijd gaan spelen

Landelijk is er een vraag om visie en regie op de vele opgaven die in de leefomgeving samenkomen. Hoe aan deze oproep invulling gaat worden gegeven is gedeeltelijk afhankelijk van het nieuwe kabinet. Ook regionaal komen opgaven in een gebied samen. En ook het energiesysteem vraagt om een samenhangende, toekomstbestendige aanpak op verschillende schaalniveaus. Een aantal vraagstukken, zoals bijvoorbeeld programmering op netstations en opwek in grensoverschrijdende landschappen, vragen om een aanpak binnen én tussen regio's. De schaalniveaus waarop de RES'en acteren zullen daarmee nog diverser worden. Dit vraagt om meer interactie tussen schaalniveaus. Het zal ook nieuwe uitdagingen oproepen: er zullen mogelijk allerlei governance-discussies worden gevoerd, en de vraag 'op welk schaalniveau wordt waarover besloten' zal pregnanter naar voren komen.

Bestuurlijk draagvlak en maatschappelijke draagkracht wordt nog relevanter (en ingewikkelder)

Naarmate de plannen concreter worden, wordt bestuurlijk draagvlak (nog) belangrijker: bestuurders zullen steeds concretere plannen moeten onderbouwen in de politieke en publieke arena. Hoe tastbaarder en zichtbaarder de projecten, hoe ingewikkelder dit kan worden. Ook kan het een uitdaging zijn, zeker op plekken waar de uitwerking meer lokaal plaatsvindt, om te borgen dat alle individuele gemeenten zich eigenaar blijven voelen van de processen die opgang zijn gebracht. Ook het zorgdragen voor continue democratische legitimiteit van de RES'en wordt een belangrijke uitdaging. Dit vraagt om specifieke ondersteuning vanuit het NP RES.

Maatschappelijke draagkracht en participatie blijft onverminderd van belang, en zal in sommige opzichten ingewikkelder worden om te organiseren. Regio's die nog veel stappen hebben te zetten richting concrete plannen, staan voor de uitdaging om daar inwoners en belanghebbenden op de goede manier en op het goede moment bij te betrekken. Hierbij moeten inwoners natuurlijk ook niet overvraagd worden.

De energie-infrastructuur wordt steeds cruciaal: programmering en prioritering is nodig

Het energiesysteem is een belangrijke schakel in het realiseren van de doelen. Het energiesysteem wordt steeds meer randvoorwaardelijk voor ontwikkelingen van duurzame opwek in de regio's. Het energiesysteem zelf is volop in ontwikkeling. En niet alles kan tegelijkertijd. Prioriteren en programmeren vanuit een integraal en samenhangend perspectief is dan ook nodig op nationaal, regionale/provinciale en lokale schaal. Voor de regionale/provinciale schaal hebben provincies aangegeven een centrale rol te willen vervullen. Dit is voor veel overheden een nieuwe, aanvullende activiteit, waarbij voor wat betreft de opwek op land ook ondersteuning van het NP RES gevraagd zal worden.

De spanning tussen kosten efficiënte oplossingen en regionale wensen komt duidelijker in beeld

Een van de leidende principes naast draagvlak in het Klimaatakkoord is kostenefficiëntie. RES-plannen die zijn gebaseerd op een breed scala aan regionale afwegingen zijn vaak niet de meest kostenefficiënte oplossingen. Dat geeft soms spanning. Er is op verschillende plekken meer draagvlak voor kleinere windmolens en zonneparken, die bovendien het liefst op afgelegen plekken komen. Terwijl grootschalige oplossingen vaak relatief het goedkoopst zijn en het relatief veel investeringen vergt om een afgelegen plek aan te sluiten. Een uitdaging voor het NP RES de komende fase is om de regio's te helpen om deze twee elementen meer in balans te brengen

Integraliteit: de interactie tussen verschillende opgaven wordt urgenter

Een van de belangrijke uitdagingen van de komende periode is het in samenhang blijven bekijken van de RES-opgave. Dit vraagt om slimme afwegingen tussen de kwantitatieve ambitie, draagvlak, netcapaciteit en ruimte. Maar het vraagt ook om het samenbrengen van de RES-opgave met andere opgaven binnen en buiten het Klimaatakkoord. Dit speelt op lokale, regionale en op nationale schaal. De RES'en moeten worden afgestemd met bijvoorbeeld de Cluster Energie Strategieën (CES), Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), Programma Energie Structuur (PES), TKI Urban Energy, PEH en andere trajecten. Dit zorgt ervoor dat de RES'en in context worden ontwikkeld en niet op zichzelf staan. In de uitvoering kan de koppeling met trajecten die raken aan de RES uiteindelijk niet uitblijven, dus het is belangrijk om deze stap tijdig te zetten. Voor het NP RES betekent dit dat hier aanvullende ondersteuning op geboden moet worden aan de regio's. De nieuwe governance rondom het klimaatakkoord vraagt daarnaast om een goede positionering van de RES en om afstemming met alle andere nationale (deel)programma's. Ook hier ligt een relevante taak voor het NP RES. Gebiedsgericht werken kan daarbij behulpzaam zijn. Het NP RES zal de regio's ondersteunen en informeren over hoe gebiedsgericht werken kan bijdragen aan het realiseren van meerdere doelen.

3.2 Wat vraagt dit qua werkwijze van het NP RES?

De ontwikkelingen in de RES'en vragen niet alleen om een veranderde inhoudelijke focus, maar ook om aanpassingen in werkwijze. Hierbij houden we de sterke punten van de werkwijze van het NP RES uiteraard overeind: het opereren in de tussenruimte, redenerend vanuit de opgave, vanuit een onafhankelijke rol. Er zullen wel wat accentverschuivingen plaatsvinden.

NP RES werkwijze naar buiten toe

Meer voet aan de grond in de regio's

De meerschalligheid, maar ook de meer uitvoeringsgerichtheid vraagt om meer voet aan de grond in de regio's. De komende jaren zal het NP RES naast de werkzaamheden 'in Den Haag' ook nadrukkelijker in de regio's zelf verbinding zoeken. Door per onderwerp gericht op lokaal niveau aansluiting te zoeken, verwachten we effectiever te kunnen werken. Hoe precies moet nog verder uitgewerkt worden vanaf 2022 en zal terugkomen in de jaarplannen.

Integratie van opgaven

De RES staat niet op zichzelf maar is een van de programma's in de sector Elektriciteit en Gebouwde Omgeving van het klimaatakkoord. Programma's als de CES, NAL en RES hebben invloed op elkaar en zullen hun doelen niet bereiken als zij geen rekening houden met elkaar. Daarnaast zijn er binnen de energietransitie en daarbuiten nog veel meer opgaven die ook interacteren met de RES, zoals de woningbouwopgave, stikstofopgave, klimaatadaptatie etc. De RES moet oog voor al deze opgaven hebben zonder verlamd te raken door de complexiteit en dat is een uitdaging. Om dit te bereiken zal de thematische ondersteuning (ruimte, netcapaciteit, etc.) belangrijk blijven, maar zal er meer en meer gezocht worden naar integrale ondersteuning, over meerdere thema's heen. De accounthouder landelijk op elektriciteitssysteem heeft als specifieke taak deze integraliteit in het oog te houden.

Meer ondersteunen samen met opdrachtgevers en andere organisaties

Het NP RES zal, om een groter deel van het speelveld goed te kunnen ondersteunen, in de ondersteuning nog meer gaan samenwerken met haar opdrachtgevers en partners. VNG, UvW, IPO, BZK en EZK, de netbeheerders, de participatiecoalitie en bijvoorbeeld JongRES ondersteunen regio's, gemeenten, waterschappen en provincies ook op diverse manieren. Het NP RES kan niet alle vragen uit de regio's zelf oppakken. Om een goede ondersteuning te bieden vervult NP RES daarom ook een agenderende, aanjagende en doorwijzende/verbindende functie. Het bundelen van de krachten in de ondersteuning zorgt voor een groter bereik en meer effectiviteit.

Systematischer leren

Naarmate regio's meer projecten gaan uitvoeren zullen veel regio's tegen dezelfde uitdagingen aanlopen. Het is van belang om systematisch te leren van de ervaringen die worden opgedaan. Daarom moet het NP RES intensiever aanwezig zijn in de regio's (zie hierboven). In de context van de regio's worden ideeën, arrangementen, projecten, etc. uitgeoefend. Vanuit NP RES kunnen we ook zaken aandragen waarmee in de regio geëxperimenteerd kan worden. Vervolgens is het zaak voor NP RES om de ervaringen in de regio te monitoren, hier samen op te reflecteren, en de ervaringen gezamenlijk te evalueren. Ook wetenschappelijke inzichten blijven zich ontwikkelen, wat ervoor zorgt dat het NP RES mee blijft leren. Door adaptief te werken kunnen we, als NP RES ook regio's adequaat adviseren over bepaalde arrangementen, projecten of concepten. En we kunnen de ervaringen en lessen inbrengen en benutten voor trajecten op nationale schaal, bijvoorbeeld wanneer het gaat om wet- en regelgeving.

Interne werkwijze NP RES

Integratie van thema's

In de handreiking 1.0 werd het afwegingskader van de RES beschreven. Het NP RES heeft in de Handreiking 2.0 dit afwegingskader doorontwikkeld. Dit om een meer integrale en gebiedsgerichte aanpak bij het opstellen van RES 2.0 te ondersteunen. Deze andere manier van denken over de verschillende onderdelen van de opgave zorgt ook voor een andere manier van werken in deze volgende fase. Thema's moeten al in een vroege fase met elkaar worden geïntegreerd. Thematrekkers kijken vaker en eerder samen naar een opgave zodat in een vroeger stadium nagedacht kan worden over oplossingen met een positief effect op verschillende onderdelen van het afwegingskader. Omdat het NP RES van de regio's vraagt om zaken meer integraal te bekijken zal het zelf hierop voor moeten lopen en het goede voorbeeld tonen.

Kennisdeling en kwaliteit verhoging

Online werken als gevolg van de coronacrisis heeft gezorgd voor een efficiënte manier van samenwerken in ons landelijke programma, maar heeft de verdieping op het kennisdelen buiten het eigen directe team niet bevorderd. Om integraler binnen de organisaties en tussen de teams gezamenlijk aan kennis en productontwikkeling te werken, gaan we meer werken met multidisciplinaire teams. van thematrekkers, accounthouders, liaisons, ondersteuning, communicatie en MT. Deze worden in verschillende samenstellingen betrokken om alle kennis uit de organisatie maximaal te benutten en ook kennisdeling binnen de organisatie te bevorderen.

Werkwijze voor samenwerking in de RES

In de Handreiking 2.0 die het NP RES 1 oktober 2022 heeft gepubliceerd staat een uitgebreide beschrijving van de werkwijze voor samenwerking in de RES. Werken aan regionale energiestrategieën is urgent, complex en nieuw. Alle betrokkenen hebben een eigen rol en verantwoordelijkheid en de partijen in de RES hebben elkaar nodig om de doelen te bereiken. Daarin komen vijf principes op weg naar de RES 2.0 naar voren: In dialoog; Gericht op het afgesproken resultaat met ruimte voor regionaal en lokaal maatwerk; Vanuit het besef te werken aan een transitie; Adaptief en lerend; Luisterend en informatie en ervaringen delend. Voor meer informatie hierover zie de [Handreiking 2.0 op de site van NP RES](#).

4. Organisatie

Bij de start van het NP RES in 2019 is een stevige organisatie opgetuigd waarmee gedurende de eerste drie jaar de gestelde doelen behaald zijn. Er zijn in die tussentijd door voortschrijdend inzicht aanpassingen in de organisatie doorgevoerd. Zoals beschreven in hoofdstuk 3 vraagt de volgende fase deels een andere focus van het NP RES. Dit zorgt ervoor dat de organisatie mee moet bewegen om optimaal te kunnen inspelen op de nieuwe situatie. We behouden wat werkt en passen aan waar nodig. De basis van het succes van het NP RES in de eerste fase was een klein, flexibel en onafhankelijk team. Dat zijn de belangrijkste uitgangspunten waarmee de nieuwe organisatie ook is ingericht.

4.1 Doelen

De werkzaamheden van het NP RES concentreren zich rond de in hoofdstuk 2 beschreven doelen. In het kort zijn dit:

- Ondersteunen van de RES-regio's.
- Zorgen voor een heldere visie en duidelijke kaders.
- Benutten van veel voorkomende kansen en het wegnemen van belemmeringen binnen het RES-proces.
- Het verbinden van het RES-proces met gerelateerde en relevante opgaves op landelijk niveau.
- Het koppelen van het RES-proces aan inzichten wetenschap en praktijk.
- Het faciliteren en bevorderen van een structurele samenwerking binnen het RES-netwerk.

4.2 Randvoorwaarden

Locatie en ondersteuning

Na een succesvolle samenwerking in de eerste fase van de RES zal het programmabureau NP RES ook in de fase 2022-2025 graag gebruikmaken van de gastvrijheid van de Unie van Waterschappen. Daarmee blijft Koningskade 40 in Den Haag de standplaats. De Unie van Waterschappen maakt het vanaf medio 2021 mogelijk om medewerkers van het NP RES een projectcontract aan te bieden voor maximaal de periode van het project. Dit zorgt ervoor dat het NP RES zijn medewerkers goede arbeidsvoorwaarden kan bieden. De Unie van Waterschappen biedt verder (nog steeds) ondersteuning middels een financial controller en projectondersteuner.

Het programmateam van het NP RES

In deze nieuwe fase blijft het uitgangspunt dat NP RES-teamleden zo veel mogelijk door middel van detachering vanuit de koepels van de decentrale overheden (VNG, IPO, UvW) of haar leden, het Rijk (EZK, BZK), of externe (onafhankelijke) partijen bij het NP RES werkzaam zijn. Waar dat niet mogelijk is biedt de Unie van Waterschappen de mogelijkheid voor een projectcontract aan. Daar waar nodig huurt het NP RES extern expertise in en volgt daarbij de inkoopregels van de Unie van Waterschappen.

4.3 Rollen

Programmamanagement

Programmadirecteur

De Programmadirecteur is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het NP RES, de rapportage naar het Opdrachtgevend Beraad, aanspreekpunt voor het Bestuurlijk Overleg, verbinding met strategische stakeholders, verbinding met voortgangsoverleg Klimaatakkoord en tafels en boegbeeld in de externe communicatie vanuit het programma. De Programmadirecteur is er primair verantwoordelijk voor dat de programmadoelstellingen gehaald worden. In het uitvoeren van deze verantwoordelijkheid benut het

Opdrachtgevend Beraad het advies vanuit de Programmaraad en het RES-Beraad en het Interbestuurlijk Managementteam (IMT) in haar besluitvorming. De programmadirecteur betreft de Programmaraad en het RES-Beraad ook bij het zoeken en vinden van regionale oplossingen voor kwesties die de uitvoer van de RES vertragen of verhinderen of neemt advies ter harte die de uitvoeringskracht van RES'en vergroten. Voor wat betreft het NP RES levert hij/zij de agendaonderwerpen voor het Bestuurlijk Overleg en bereid deze voor met het Opdrachtgevend Beraad.

Programma managers

De programmamanagers zijn samen met de programmadirecteur verantwoordelijk voor de uitwerking van de zes doelen. Zij initiëren en coördineren de activiteiten binnen de aan hen toegewezen doelen en adviseren de programmadirecteur op de betreffende thema's. De programmamanagers sturen een deel van de programmamedewerkers aan en zorgen voor relatiebeheer met partners van het programma. Daarnaast dragen zij verantwoordelijkheid voor een intensieve samenwerking met de regio's, (decentrale) overheden, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, Ngo's, natuur- en milieuorganisaties en (energie)bedrijven.

Programmateam

Programmasecretaris

Ondersteunt de programmadirecteur en het programmateam in brede zin. De belangrijkste taken zijn:

- De voorbereiding, agendering en verwerking van de MT, IMT-, OGB-en BO- vergaderingen.
- Zorgen voor verantwoording naar opdrachtgevers middels programmaplan, jaarplan, kwartaalrapportages, en jaarverantwoording.
- Afstemming met de host-organisatie op inkoop, financiële kaders etc.
- Strategisch advies geven aan het MT

De secretaris werkt nauw samen met de programmadirecteur en de programmamanagers in de dagelijkse aansturing van, en werkzaamheden voor het Nationaal Programma.

Programmabureau-ondersteuning

Deze persoon/personen) is/zijn verantwoordelijk voor de secretariële ondersteuning van het programmabureau. Taken zijn onder andere het plannen van afspraken, het bijhouden en coördineren van zaken omtrent personeelsbeleid, office management en het organiseren en verwerken van projectmatige en procesmatige zaken.

(junior) Beleidsadviseur

Ondersteunt het programmateam in de breedte. Hij/zij helpt bijvoorbeeld met beantwoorden van bewonersvragen, interne processen stroomlijnen, opzetten van onderzoek, vormgeven offertetrajecten verslaglegging en organisatie van vergaderingen of bijeenkomsten.

Financieel medewerker

Ondersteunt de programmasecretaris bij het beheren van de begroting van het NP RES en is verantwoordelijk voor de financiële administratie. Hij/zij beheert een digitaal systeem met daarin kostenverplichtingen, controle van kosten en facturen, op basis van bevoegdheden gekoppeld aan functies. Ook het maken van financiële rapportages en forecasts vallen onder de verantwoordelijkheid van de financieel medewerker. Deze persoon kan zowel werkzaam zijn bij NP RES als de host-organisatie.

Inkoopondersteuner

Ondersteunt de leden van het programmateam met offertetrajecten. Is eerste aanspreekpunt voor NP RES collega's voor het ondersteunen en faciliteren bij het opstellen van offertes, het meelezen met offertes, bewaken van de inkoopgrenzen, heldere criteria opstellen voor beoordeling e.d. Stemt af met de financial controller van de Unie van Waterschappen over het inkoopproces samen of namens de programmasecretaris van NP RES zodat er een snelle en correcte inkoopprocedure plaats kan vinden. Werkt aan het continu verbeteren en professionaliseren van het NP RES inkoopproces vanuit de pragmatiek van wat een programma nodig heeft om doelgericht en resultaatgericht te kunnen werken. Deze persoon kan zowel werkzaam zijn bij NP RES als de host-organisatie.

Regio-accounthouders

Regio-accounthouders fungeren als eerste aanspreekpunt voor de aan hen toegewezen regio's. Zij hebben een belangrijke signalerende, verbindende en ondersteunende rol. Zij zijn regelmatig in de regio's en zijn daarom zeer goed op de hoogte van alles wat er in de regio speelt. Zij beantwoorden inhoudelijke vragen die zich voordoen, eventueel met hulp van experts van het programma. Ondersteuningsvragen geleiden zij door naar de expertpool. Naast dit alles onderhoudt iedere regio-accounthouder nauwe contacten met medewerkers die vanuit het Rijk, de koepels en/of een ander verband contacten onderhouden met de regio's. De regio-accounthouders koppelen de informatie over de behoeften, kansen en belemmeringen van regio's terug aan het programmateam RES. Ook signaleren zij best practises die vervolgens via NP RES met andere regio's gedeeld worden en ondersteunen zij in de samenwerking tussen regio's.

Thema-trekkers

De werkzaamheden van het NP RES vragen om expertise op tal van onderwerpen. Een thema-trekker kan feitelijk aan alle doelen van het NP RES werken. Het merendeel valt organisatorisch onder een programmamanager. Thema-trekker zijn is een rol die meer of minder tijd in beslag neemt afhankelijk van het thema.

De thema-trekkers zijn voor hun thema zowel bezig met de uitvoering (het maken van producten, beantwoorden van vragen etc.) als met de coördinatie. Bij de start van deze fase betreft het tien thema-trekkers. Mochten zich gedurende deze projectfase thema's aandienen waarop extra expertise nodig is dan zal het NP RES deze expertise inhuren of wanneer er personen binnen het team deze expertise bezitten dan kunnen zij de rol van thema-expert uitvoeren als onderdeel van hun takenpakket. Het is dan ook een rol die gedeeld kan worden met een van de andere rollen in het team, zoals accounthouder. De thema's waarop voor de komende fase een trekker is aangewezen zijn de volgende:

- Uitvoering
- Energiesysteem
- Warmte
- Arbeidsmarkt en scholing
- Leefomgeving
- Maatschappelijke draagkracht/participatie, incl. lokaal eigendom
- Financiën
- Data en monitoring
- Bestuurlijke besluitvorming
- Wind

Liaisons

De liaisons vervullen een spilfunctie tussen het NP RES en de opdrachtgevende organisaties van NP RES (VNG, IPO, Unie van Waterschappen, BZK, EZK) en netbeheerders. De liaison bevindt zich op de grens van beide organisaties. Zij hebben een expliciete rol in het inbrengen van 'kleur' met betrekking tot de RES: hoe denkt de opdrachtgever/ stakeholder over de RES, hoe wordt er binnen de organisatie over gesproken, welke kennis, afstemming is nodig, welke informatie is nodig, welke belangen zijn er, welke personen zijn belangrijk, et cetera. De liaisons hebben een goede relatie met alle NP RES programmamleden. Daardoor weten zij wat er speelt binnen het NP RES en kunnen de kennis en inzichten van het NP RES meenemen naar de eigen organisatie en visa versa. Binnen de eigen organisatie helpen de liaisons met op ambtelijk niveau dagelijks te duiden wat het NP RES doet, keuzen toe te lichten etc. Zo brengen ze dus ook de NP RES 'kleur' terug naar de eigen organisatie.

De verwachting is dat de rol van liaison in de komende fase meer tijd gaat kosten dan het in de vorige fase heeft gedaan. Een van de redenen hiervan is dat verwacht wordt dat de uitdagingen en ontwikkelingen die in hoofdstuk 3 besproken worden extra afstemmen met en tussen deze organisaties gaat kosten. Daarnaast is de verwachting dat ook de nieuwe kernkracht agenderen en co-creëren en de daarbij horende extra inzet bij de organisaties zal zorgen voor extra coördinerende taken voor de Liaisons. De tijd die het de liaisons tot nu toe heeft gekost verschilt wel erg per organisatie. De organisaties die een liaison in het NP RES hebben staan hieronder. Het is mogelijk dat hier in een latere fase organisaties aan toegevoegd worden.

- Ministerie van EZK- is ook coördinerend voor de andere ministeries op BZK na.
- Ministerie van BZK
- VNG
- IPO
- Unie van Waterschappen
- Netbeheer Nederland
- RVO

Accounthouder afstemming landelijk op elektriciteitssysteem

De accounthouder landelijk op elektriciteit zorgt voor een goede afstemming en samenwerking met de voor het energiesysteem belangrijke landelijke partijen. Dit zijn op dit moment de volgende programma's; TIKI, NAL, PEH, PES, REIS maar daar kunnen er meer aan toegevoegd worden gedurende het project vordert.

De accounthouder verzorgt de afstemming en het netwerken met relevante partners en ontwikkelt samen met deze programmapartners een structuur ten behoeve van een lange termijn samenwerking zowel op nationaal als op regionaal niveau. Hij/zij stemt af met de belangrijkste partners binnen NP RES over de inbreng vanuit het NP RES (regio's, koepels, EZK, BZK, netbeheerders). Ook brengt hij/zij de behoeften/belangen/kansen/risico's van de RES'en in de andere landelijke programma's en organiseert hij/zij activiteiten en diensten gericht op kennis en informatie-uitwisseling voor regio's en voor partners in het netwerk in afstemming met thema experts.

Accounthouder landelijke programma's

Afhankelijk van de ontwikkelingen met het nieuwe Kabinet kan het wenselijk zijn met andere programma's in het klimaatakkoord en breder verbindingen te gaan leggen. Nu ligt deze taak bij de programmamanager en de programmamanager maar afhankelijk van de noodzaak zou dit op termijn ook een aparte rol of functie kunnen worden. Mocht de wens ontstaan dan zal deze rol pas gecreëerd worden na een opdracht van het OGB.

Strategisch communicatie adviseur

Samen met het managementteam zet de strategisch communicatie adviseur de strategische lijnen uit voor de communicatie over de RES. Hij/zij werkt daarin intensief samen met het communicatieteam van NP RES en baseert zich op behoeften in de regio's.

- Hij/zij bewaakt de strategische lijnen bij het (door)ontwikkelen van communicatiemiddelen en de beantwoording van vragen uit regio's en van media. Hij/zij doet dit in samenspraak met betrokken woordvoerders en communicatieadviseurs van de opdrachtgevers van het NP RES.
- De RES is een manier van samenwerken. Dat geldt ook voor het samenwerken met de community van mensen die in de 30 RES'en werken aan communicatie en participatie. Voor hen is hij/zij, samen met de communicatieadviseur NP RES, aanspreekpunt. Hij/zij inventariseert behoeften en ondersteunt hen/is sparringpartner bij de uitdagingen in hun regio.
- In de communicatie vanuit het team: programmalijnen, accounthouders en anderen, ondersteunt hij/zij de waarden en de toon waarmee NP RES werkt.
- Hij/zij werkt intensief samen met het communicatieteam, voert samen met hen de strategie uit en bewaakt de uitvoering en de uitgaven die gerelateerd zijn aan communicatie.

Communicatieadviseur/-medewerker

Adviseert over interne en externe communicatie van het NP RES en zorgt voor het ontwikkelen én uitvoeren van een communicatiestrategie en -middelen. Denk aan de door de regio gevraagde eenduidige (huis)stijl en (audio/visuele) kernboodschappen voor de RES'en, het realiseren van een digitaal platform om kennis uit te wisselen en informatie via website en nieuwsbrieven. Aanpak en middelen worden ontwikkeld in samenspraak met de regio's en het Landelijk Communicatienetwerk Klimaat i.o. Er is afstemming met de communicatie over parallelle bestuurlijke en beleidsmatige thema's, programma's en projecten, zoals klimaatcampagnes, het Interbestuurlijke Programma, ontwikkeling van de NOVI, Omgevingswet, Aardgasvrije Wijken, etc.

Beheerder website en online community

Verantwoordelijk voor het opzetten en beheren van de online community waar regio's producten met elkaar kunnen uitwisselen, vragen kunnen stellen en contactgegevens kunnen vinden. Tevens plaats de beheerder content op de website, houdt de digitale agenda's up to date en ondersteunt het programmateam met vragen over de digitale omgeving.

5. Governance NP RES

Bestuurlijk Overleg Klimaat en Energie (BO)

Verbinding vanuit het NP RES met de bestuurders van rijk en koepels is van belang om de doelen voor 2030 en de bestuurlijke keuzes tijdig en op het juiste niveau te kunnen bespreken. De RES wordt indien er bestuurlijke besluitvorming nodig is geagendeerd tijdens het Bestuurlijk Overleg (BO) Klimaat & Energie. Hieraan nemen de ministers van EZK en BZK en koepel bestuurders met de portefeuille klimaat en energie deel. Wanneer de RES geagendeerd staat neemt ook de directeur NP RES vaak deel.

BO NP RES

Dit overleg vindt drie keer per jaar plaats. De bestuurlijke uitdagingen en strategische lijnen voor de periode die volgt worden hier besproken. In dit overleg nemen plaats: de directeur van het NP RES, de DG Energie van EZK, de DG ruimte van BZK, de portefeuillehouders energie en ruimtelijke ordening van de koepels en een bestuurder van de netbeheerders.

Oprichtgevend Beraad NP RES (OGB)

De koers, inrichting en uitvoering van het NP RES wordt aangestuurd door het Oprichtgevend Beraad (OGB). Het OGB neemt besluiten over grote uitgaven, bemensing, planning, voortgang, kwaliteit en de uitvoering van het programma en heeft daarnaast een faciliterende functie voor het NP RES. Daarnaast stuurt het Oprichtgevend Beraad de programmadirecteur in directe zin aan. Het OGB bewaakt de voortgang van het NP RES, lost eventuele knelpunten op en bewaakt de samenhang met andere (interbestuurlijke) trajecten. De leden van het OGB zorgen voor afstemming en verbinding met de eigen achterbanen.

Het Oprichtgevend Beraad RES bestaat uit de directeurs van de koepels van decentrale overheden (VNG, IPO, UvW) met de DG's van het Rijk (ministerie EZK, BZK) en de Programmadirecteur. Het OGB komt minimaal zes keer per jaar bijeen. Het voorzitterschap ligt nu bij de DG van BZK, maar kan rouleren. Het NP levert een secretaris voor het Oprichtgevend Beraad. Leden van het OGB worden buiten de vergaderingen om maandelijks per mail geïnformeerd door de programmadirecteur over de actualiteiten in de RES en het NP RES. De netbeheerders hebben een standing invitation voor het OGB.

Interbestuurlijk Management Team (IMT)

Het interbestuurlijk MT (IMT) is de plek waar de programmamanagers van VNG, IPO, Unie van Waterschappen, EZK en BZK bijeenkomen en waar NP RES besluiten voor het OGB afstemt, toetst en verrijkt. Ook informeren de leden van het IMT elkaar over ontwikkelingen die de RES raken. De netbeheerders hebben een standing invitation voor het IMT. Het IMT is verantwoordelijk om besluiten gedragen naar het Oprichtgevend Beraad en/of Bestuurlijk Overleg te brengen en daar tijdig en op de juiste eigen werkwijze de achterban of organisatie bij te betrekken. Leden van het IMT zijn de spin in het web als het gaat om afstemming en verbinding tussen het NP RES en de eigen organisatie op managementniveau. Ze zijn verantwoordelijk voor het tijdig organiseren van menskracht op thema's waarop ze betrokken willen of moeten zijn. Het IMT komt driewekelijks bij elkaar. Het voorzitterschap en secretarisschap liggen bij het NP RES.

6. Het netwerk waarbinnen wordt gewerkt

Voor het NP RES is het van groot belang om goed en intensief contact te hebben met actoren binnen het RES-speelveld, zodat het netwerk hecht blijft. De komende fase vraagt voor een deel dezelfde spelers als die nu aan tafel zitten. Met hen zal het NP RES het contact continueren en waar nodig intensiveren. Omdat de inhoudelijke focus van de RES in de fase richting RES 2.0 mogelijk veranderd zullen er nieuwe actoren bij het RES-netwerk aansluiten. Marktpartijen zijn hier een voorbeeld van. Het NP RES gaat nieuwe partijen zoveel als mogelijk al in een vroegtijdig stadium betrekken, zodat ook met deze actoren een goede band kan worden opgebouwd.

De partijen die momenteel het dichtst bij de RES'en en het NP RES staan, zijn in de figuur hieronder weergegeven. Deze partijen vormen samen de Programmaraad van het NP RES. Naast deze raad die vier keer per jaar samenkomt, zijn er nog een aantal overleggen/ bijeenkomsten, binnen het netwerk die ervoor zorgen dat het netwerk intensief betrokken blijft bij elkaar. Deze staan vermeld in paragraaf 6.1.

6.1 Overlegstructuren binnen het RES-netwerk

Programmaraad

De samenstelling van de Programmaraad is breed. De Raad bestaat uit relevante partijen voor de nationale en regionale energietransitie. Het uitgangspunt hierbij is dat het landelijke vertegenwoordigende partijen moeten zijn die in de regio meedoen aan de totstandkoming en uitvoering van de RES. Deelnemers zijn vijf bestuurlijke vertegenwoordigers vanuit een landsdeel, Netbeheer Nederland, een vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties en de programmadirecteur NP RES. De leden van de Programmaraad geven het NP RES gevraagd en ongevraagd advies. Zij kunnen regio-overstijgende oplossingen en interventies aanrijken voor de totstandkoming en de uitvoering van de RES'en. Er vindt afstemming van de regionale uitwerkingen (RES) en de nationale uitwerking plaats. Het heeft hiermee een adviserende rol voor het programma vanuit inhoud, uitvoerende consequenties en draagvlak vanuit de partijen aan de RES'en in de regio en nationaal. Het potentieel aan kennis en uitvoeringservaring wordt benut bij het maximaliseren van de uitvoeringskracht in de regio. De gevarieerde samenstelling van de Programmaraad garandeert dat het NP RES en het RES-proces

vanuit verschillende invalshoeken wordt beschouwd. De overheidsleden in de Programmaraad wijzen een (onafhankelijk) voorzitter aan. Het NP RES levert de secretaris. De Programmaraad NP RES vergadert vier keer per jaar. Aangezien de leden van de raad uit het hele land komen, vindt de vergadering online plaats.

RES-Beraad

Het RES-beraad is een overleg tussen de bestuurlijke trekkers van de RES-regio's, vertegenwoordigers van het Rijk, netbeheerders en de koepels VNG, IPO en Unie van Waterschappen. Het is dé plek voor het uitwisselen van ervaringen en het leren van elkaar. Maar ook het onder woorden brengen van gezamenlijke problemen en deze dan ook samen verder te brengen als één overheid. De focus ligt op de uitdagingen richting RES 2.0 maar er wordt ook gekeken naar de periode daarna. NP RES wil hiermee het overleg tussen de RES-regio's faciliteren, zeker als het gaat om projecten en vraagstukken die op grensvlakken van regio's liggen. Het RES-Beraad vindt vier keer per jaar plaats.

Leren met het netwerk

De deelnemende landelijke partners zijn onder andere organisaties uit de programmaraad van NP RES en de uitvoeringstafels van het Klimaatakkoord (zoals maatschappelijke partijen, participatiecoalitie, jong RES), maar ook Energietransitie experts, College van Rijksadviseurs, etc.

De deelnemers gaan met elkaar in gesprek vanuit een waarderend perspectief en wisselen beelden, informatie en inzichten uit. We richten ons in dit overleg specifiek op waar de RES'en staan in het licht van de doelen voor 2030. Ook bekijken we de knelpunten, uitdagingen en kansen vanuit een integraal perspectief en wat dat vraagt van de regio's, de netbeheerders, het Rijk, marktpartijen en anderen. De insteek van het gesprek is met nadruk niet het delen van standpunten, maar juist het aangaan van een dialoog: voor welke dilemma's staan we? Hoe gaan we daarmee om vanuit onze verschillende rollen?

6.2 RES in governance Klimaatakkoord

Voortgangsoverleg Klimaatakkoord

De directeur van het NP RES neemt deel aan het voortgangsoverleg van het Klimaatakkoord en voedt het voortgangsoverleg met kennis en inzichten uit de praktijk van de RES'en. De afstemming en coördinatie over de RES-gerelateerde opgaven vindt plaats in het uitvoeringsberaad waar ook de voorzitter van het Opdrachtgevend Beraad van het Nationaal Programma RES (zie hieronder) deel van uitmaakt. Zodoende verzorgt het programma een brugfunctie vanuit de strategische hoofdlijnen van het nationale Klimaatakkoord naar de regionale en lokale uitvoeringswerkelijkheid. Het voortgangsoverleg klimaatakkoord vindt 4 keer per jaar plaats.

Uitvoeringsoverleg Elektriciteit en uitvoeringsoverleg Gebouwde omgeving

De (vervangend) directeur van het NP RES neemt deel aan de uitvoeringstafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving. Voor de regio's ligt de primaire focus in de RES net als in de eerste fase nog steeds op het opwekken van duurzame energie, de warmtebronnen voor de verduurzaming van de gebouwde omgevingen en de bijbehorende infrastructuur. De sectortafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving zijn daarmee leidend voor de RES. Waar regio's kansen zien om opgaven van andere tafels op te nemen in de RES hebben zij de ruimte dat te doen en daar zijn ook al mooie voorbeelden van. NP RES is dus in het bijzonder verbonden met de tafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving. Er zijn ook andere programma's, net als NP RES, gekoppeld aan het uitvoeringsoverleg van het Klimaatakkoord. De Uitvoeringsoverleggen Elektriciteit en Gebouwde omgeving vergaderen elke 8 weken.

7. Financiën en Programmabeheersing

7.1 Financiën

Begroting NP RES volgende fase 2022-2025	2022	2023	2024	2025	Som
Begrotingsonderdeel 1: Ondersteuning RES-regio's (RES 3.1)					
Begrotingsonderdeel 2: Visie en kaders (RES 3.2)					
Begrotingsonderdeel 3: Kansen en belemmeringen (RES 3.3)					
Begrotingsonderdeel 4: Koppeling landelijk speelveld (RES 3.4)					
Begrotingsonderdeel 5: Koppeling Wetenschap en praktijk (RES 3.5)					
Begrotingsonderdeel 6 Communicatie en informatievoorziening (RES 3.6)					
Begrotingsonderdeel 7: Programmabureau en programmabemensing (RES 3.7)					
Totaal	5.034.000	*	*	*	

Om de in de vorige hoofdstukken beschreven plannen met de eveneens beschreven werkwijzen uit te voeren heeft het NP RES in 2022 €5.034.000,- nodig. Dit komt overeen met het bedrag dat het programma in de vorige fase per jaar ontving. De verdeling over de begrotingsonderdelen zal in de jaarplannen worden beschreven. De verdeling van het budget in zes verschillende begrotingsonderdelen geeft beter overzicht en maakt tussentijdse bijsturing makkelijker dan in de vorige fase. In het jaarplan zullen per doel subdoelen en activiteiten beschreven worden. Op basis daarvan wordt er een verdeling van de budget over de begrotingsonderdelen gemaakt.

* Er is nog geen budget beschikbaar voor de jaren 2023, 2024 en 2025. Wanneer dit budget bekend is worden er in de betreffende jaarplannen onderverdelingen gemaakt.

7.2 Programmabeheersing

Jaarplannen

Dit Programmaplan bestrijkt een periode van vier jaar, 2022, 2023, 2024 en 2025. Per jaar wordt een jaarplan opgesteld door het MT van het NP RES en vastgesteld door het OGB. In deze jaarplannen wordt in meer detail beschreven welke plannen, activiteiten en bijeenkomsten er in het jaar verwacht worden. Ook wordt hierin beschreven welke uitdagingen het NP RES verwacht en wat dat betekent voor de werkzaamheden. Op welke doelen moet de nadruk liggen in het betreffende kalenderjaar en waarom.

De planning

De jaarplannen zijn opgesteld aan de hand van hoofdlijnen. Het feitelijke werk wordt met het programmateam gepland per kwartaal. In teamsessies worden per programmaliijn de belangrijkste deadlines en activiteiten besproken en in de fysieke planning opgenomen. Deze planning wordt elk kwartaal met het hele team doorgenomen en aangevuld. De planning wordt ook elk kwartaal met het IMT besproken. Het programmamanagementteam bewaakt de planning en stuurt waar nodig bij.

Kwartaalrapportages

Aan het eind van elk kwartaal wordt teruggekeken met de kwartaalrapportages. Elk kwartaal wordt door het NP RES hiermee aan het OGB gerapporteerd over de behaalde resultaten. Verder worden in de rapportages de risico's beschreven en wordt over de financiën van het programma gerapporteerd.

Begroting

De begroting van het programma wordt van tevoren vastgesteld. Gedurende het jaar wordt elk kwartaal een begrotingsoverzicht opgesteld en besproken door de programmadirecteur, programmasecretaris en financieel medewerker. Mutaties en materiele afwijkingen in uitputting worden tijdig gemeld bij de programmadirecteur en het Opdrachtgevend Beraad. De programmadirecteur is eindverantwoordelijk voor de programmabeheersing en direct aanspreekpunt voor de elementen programmasturing en escalatie.

Jaarrapportage

Na elk kalenderjaar wordt er door het ministerie van BZK van NP RES verwacht dat het een verantwoording schrijft over dat jaar. Deze rapportage biedt duidelijk inzicht in de activiteiten die het NP RES in het betreffende kalenderjaar heeft uitgevoerd. Ook wordt de financiële verantwoording van dat jaar behandeld en wordt met een analyse de benutting verklaart. Ten slotte wordt er ook vooruitgekeken naar de financiële verwachtingen in het volgende jaar.